

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Jonstoni Historia Naturalis

Ioannis Ionstoni|| Theatrvm|| Vniversale Omnivm|| Animalivm||
Qvadrpedvm

Jonston, Jan

Heilbrunna, MDCCLV.

VD18 90528808

Caput V. De Scinco.

urn:nbn:de:gbv:45:1-10966

spargatur, tollit. Stercus tritum vinum bibatur. Fel in aqua dissolutum, verrucas delet. Senecta in epilepsia maxime prodest. In vino suffocatus, maculas in facie generat, si

vinum bibatur. Fel in aqua dissolutum, mustelas congregare dicitur.

CAPUT V.

De Scinco.

Quem Latini Scincum vocant, hic Graecis *σκιννος* et *σκιννος*, seu a Tinsa Arabum, quo nomine Scincum Abensina vocat, seu aliunde. Dioscorides *Crocodilum terrestrem* vocat, Bellonius *Crocodilum minorem*, vel quod crocodilo sit similis, vel quod crocum timeat. *Descriptionem* si spectes, quadrupes est magnitudine lacerti viridis, aut salamandrae, ut Bellonius scribit, pollicis crassitiam et longitudinem quadrantem non excedens, cauda rotunda et squamosa. Renodeus animal quadrupes esse ponit, squamis exiguis, frequentibus et subluteis, capite longo, vix colli crassitiam superante, ventre quadantenus alato, cauda rotunda lacertarum ritu, sed brevior, et ad finem incurva. A capite ad caudam discurrit linea. Gesnerus vidit digitis quinque cum unguiculis instructum, latitudine sesquipollicis, longitudine duorum palmorum. Vidit et alius sex palmares Constantinopoli. In Arabia tantum nasci prodidit Abensina, circa Mechem vagari Bellunensis. Versantur circa Nilum, et inde ad nos per Alexandriam et Venetias deferuntur. Inveniuntur et in locis marirubro vicinis. *Vidit* odoratis floribus, ideo non est mirum talem fimum excernere. In sicco *pariunt*, et ova terrae gremio committunt. *Usum.* Caro scincorum magnis antidotis miscetur, unde quaedam contra venena, *Diascincon* appellatur. Rhasis animal ipsum, supra pusionem metu somnorum laborantem, cum fructu suspendit. Pulverizatus ad excitandam venerem drachmae unius pondere exhibetur. Eadem caro elephantibus in India exhibetur,

et corpora pinguefacit. Cor in lana ovis nigrae, primo partu genitae portatum, quartanas abigere creditur. Fel cum melle mixtum, in suffusionibus decantatum est. Renes sperma augent. Sanguis cum borace illitus faciei maculas delet. Pinguedo dolorem renum expellit. Pellis ustae cinis super partes secandas spargitur, ne dolorem sentiant. Aegineta unguentum *Entaticon* componit, quod caudae Scincorum ingrediuntur. Ex intestinis suffitus paratur, qui hysteris vehementer conducit. Ex stercore medicamentum antepilepticum a Serapione componitur. Idem in extergendis oculorum maculis Plinius vehementer laudat. Optimum aurem est, candidissimum, friabile, et quod in aqua ampli instar cito liquefit. Ex eodem, ad faciem erugandam, unguentum meretrices parabant. Dum teritur veteris fermenti aciditatem spirat. Olim stercore sternorum, qui oryza alebantur, adulterabatur. De differentiis haec habe. Maximus Indicum et Arabicum, secundum Plinium esse. In India bestiam nasci scinco specie similem, canis Melitensis magnitudine, cuius pellicula asperis squamis patet, quam Indi Phatagenem dicunt, eandem forte cum Caudiverbera. In Cypro lacertae speciem magnam nasci, scincum omnibus notis referentem, cuius imaginem hic exhibemus. In lacu denique *Vicentino*, scincos ab aliis diversos haberi, sed qui ad salamandras potius referri debent. Ad easdem pertinet et *Scincus Rhasis*, cauda non rotunda, sed circumlatera compressa.

De Cordylo quadrupede, et aliis quibusdam lacertis.

Ambrosin. De Di- git. Ovip. l. 1. c. 12.

De Cordylo haec Ambrosinus habet. Haec lacertae species Cordyli nomine fortassis insignitur, quoniam Cordyli piscis figuram aliqua ex parte praesentet. Alioquin a nonnullis recentioribus *crocodilus terrestris* appellatur, cum tamen scincus verus, crocodilus terrestris Antiquorum fuerit. Nuperi quidam hoc animal *caudi verberam* nominant, quoniam continua caudae agitatione diverberet. Graeci ad imitationem latini vocabuli *Uromastigen* dicerent. Bellonius praedictam lacertae speciem depingit, et crocodilum terrestrem nuncupat, quoniam primo aspectu crocodilo Nilotico assimilatur. Verum postea ab ipso discrepare asseverat, quia hoc animal caudam in modum clavae tuberculis eminentioribus asperam gerat. Quapropter corpora, quibus adpropinquat, atrocissime diverberare dicitur. Hinc caudi verberae nomen sibi vindicavit. An vero habeat branchias, quemadmodum scribit Bellonius, et confirmat Rondeletius, non facile potest exponi. Siquidem in exuviis huius bestiae, quae in publico Musaeo adhuc servantur, duo tantum foramina secus rictum observantur. Quarum meminit Bouffuetus his carminibus:

Cordylus effigie hic talis depingitur ipsa,

Qualis, et in terris, et fere degit aquis.

Inter quadrupedes rimam unam, si ve foramen

Post oris rictum, respice, solus habet.

An vero istae rimae, vel foramina sint illa, quae sub branchiis esse solent, aliis considerandum relinquimus, et ad clariorem huius animalis descriptionem accedemus. Thomas enim Erastus Helvetius Medicus et Philosophus insignis, describit hoc animal crocodilo simile, minus tamen, et inferius *labrum* movens, figura *capitis*, et *oris* testudini respondens, cum brevi collo, et in parte inferiori tumido. *Pedes* habet quatuor quinque digitis more lacertarum distinctos. Reliquum corpus non squamigerum, sed pelle duriuscula, instar corii serpentis vestitum, *cauda* illi inest rotunda, in circulos quosdam squamatim divisa, modo ferae inexplicabili. *Squamae* sunt durissimae, videnturque ossae, et quasi quadrangulae, cavae parum sunt, ut caudam rotundam efficiant. Alioquin tamquam tegulae, quae domorum culmina cooperiunt, simul iunguntur, extremitas cuiuslibet squamae in spinam acutissimam desinit. Amplius tales *squamae* pelliculae, flavescentes seu pallentes instar cornu videntur. *Venter* huius animantis magis, quam in crocodilo tumescit. *Tergus* denique latum, et quodammodo planum est, ut in icone licet conspici. Quid, si hoc animal *phattages Indicus* sit Aeliani? hic enim auctor prodidit in regionibus Indicis nasci bestiam, crocodili terrestris speciem gerentem, cuius pellem asperam ad dissecandum adhibent.

* * *

